

Knihovna města Plzně 1876 – 2016

(Dvanáct pohledů do minulosti a současnosti)

Pohled sedmý: Děti a knihovna

Za předchůdce dětských knihoven můžeme považovat školní a ústavní knihovny vznikající ve 30. a 40. letech 19. století, které nabízely literaturu přístupnou a vhodnou pro děti a mládež. Dětské knihy měly v omezeném počtu také knihovny pro dospělé, spolkové nebo soukromé půjčovny.

Skutečnou knihovnou pro děti byla až **Husova dětská knihovna**. Původně ji spravoval spolek **Husova dětská kniha**, který byl založen roku 1920 za účelem podněcovat mladé čtenáře ke kvalitní četbě a k zájmu o literaturu. Knižní fond byl vytvořen z darů jiných knihoven, např. **Československý sbor v Plzni** daroval 50 svazků dětské literatury, jiné příspěvky pocházely ze sdružení evangelických žen **Marta** nebo od dělníků železničních dílen. Roku 1921 převzala tuto knihovnu do své správy obec Plzeň, připojila ji jako jednu z poboček k městské knihovně a rozšířila podmínky pro doplňování fondu, což mělo za následek i nárůst jejích čtenářů. Koncem roku 1921 bylo v knihovně 980 knih, měla 750 čtenářů, z nichž 184 navštěvovalo školy obecné, 518 školy vyšší a 18 z nich bylo starší 18 let. Během celého tohoto roku bylo půjčeno 13 769 svazků.

Mezi kuriózní případy z dějin naší instituce patří událost z roku 1930, kdy ředitelství městského dívčího reálného gymnázia zabavilo žákyni IV. třídy knihy půjčené v městské knihovně, poslalo je zpět spolu s dopisem, ve kterém uvedlo, že o četbu školní mládeže je dostatečně postaráno školními knihovnami a že veřejná knihovna by neměla půjčovat četbu, která se vymyká přísné pedagogické kontrole. Škoda, že nemáme seznam zabavených titulů, bylo by jistě zajímavé srovnat „škodlivost a zavadnost“ literatury tehdy a v současnosti.

O tom, že výchovnému a vzdělávacímu vlivu četby na mladou generaci byl vždy přisuzován velký význam, svědčí i příklady následujících desetiletí.

Na jedné straně byla v jednotlivých obvodních knihovnách a pobočkách vytvářena dětská oddělení vyhrazená nedospělým čtenářům a doplňovaná kvalitní literaturou. I v dobách poklesu výpůjček (např. během 2. světové války) stoupal zájem o dětskou literaturu a naučnou literaturu pro mládež. Kromě běžné nabídky půjčování knih knihovna provozovala řadu jiných aktivit spjatých s četbou nebo se vzděláváním: besedy se spisovateli, čtenářské ankety, soutěže mladých talentů, literární pásma, kulturní pořady, poslechové chvílky, divadelní představení, bibliograficko-informační lekce.

Na druhé straně, zejména v 50. až 80. letech minulého století zneužívala knihovna svého vlivu k ideologickým agitacím, k masové propagaci ne vždy hodnotné

socialistické literatury, práci s mládeží orientovala na politicky angažované akce a spolupráci se stranickými orgány nebo pracovníky (např. čtenářské soutěže **Za hvězdou svobody**, **Cestou revoluce**, **Knih v boji za mír**, konference **Julius Fučík a lidé z Reportáže**, apod.).

Pro období od 90. let je typická snaha vtáhnout mladého čtenáře do dění v knihovně (krabičky přání a stížností, prohlídky knihovnického zázemí a ukázky práce knihovníků, apod.). Velmi se také rozšiřuje nabídka aktivit dětských oddělení – tvůrčí výtvarnické dílny, literární semináře, výstavy čtenářských výtvarných prací, dny poezie, účast na celorepublikových a mezinárodních soutěžích. Mezi známé akce patří **Libriáda**, **Miss Loutka**, účast na **United Games of Nations**, aj. Z nejnovějších jmenujme prázdninový projekt **Mini-Plzeň** neboli hra na město, kterého se knihovna zúčastnila v červenci 2015. V modelu města si děti samy a bez rodičů hrály na skutečný městský život a staly se občany se všemi právy, ale i povinnostmi. Jedním ze stanovišť, kde si mohly vyzkoušet různé profese či role a poznat chod města, byla i knihovna. Odborné vedení, pomoc a dozor zajišťovaly po celou dobu projektu naše knihovnice, které spolupracovaly i na předchozí několikaměsíční přípravě celého projektu.

Úzká je i vazba se školami, kulturními institucemi a dětskými domy nebo zoologickou zahradou. To dává možnost k zajímavým a ojedinělým aktivitám, jako např. setkání se živým zvířetem přímo na půdě knihovny.

Knihovna je členem Klubu dětských knihoven, který se v rámci Svazu knihovníků a informačních pracovníků soustřeďuje na práci s dětským čtenářem, podporu dětského čtenářství a zejména pak nové formy práce s dětmi. Účastní se řady projektů jako např. **Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka** (cílem je rozvoj čtenářských návyků dětí již od prvních tříd školní docházky), **Kde končí svět** (propagace aktivit dětských oddělení knihoven a čtenářství na veřejnosti), **Kamarádka knihovna** (soutěž o nejlepší veřejnou knihovnu pro děti), anketa **SUK – Čteme všichni** (o nejlepší dětskou knihu vydanou v uplynulém roce), přehlídka **OKNA – O KNihovnických Aktivitách**, **Pasování na čtenáře**, **Noc s Andersenem**, apod.

Knihovna se nebrání dětem jakékoliv věkové kategorie, jejími čtenáři se stávají i nejmenší děti, např. v roce 2015 bylo nejmladšímu přihlášenému čtenáři 19 měsíců.

Řada dětských čtenářů plynule přechází do oddělení pro mládež a odtud pak do oddělení pro dospělé, takže můžeme říci, že je knihovna provází celým životem.